

การศึกษาทางอนุกรมวิธานและพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของ ไม้ล้มลุก ไม้เลื้อย
และไม้รอเลื้อยดอกหอม ในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรรมราชชนนี
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เพชรบุรี

อรุณรัตน์ มีกิจเจริญโรจน์

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. วิยดา เทพหัตถ์

วิทยาปฏิบัติ ปีการศึกษา 2541

ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษา การเก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ และการศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพรรณไม้ดอกหอม ทั้งที่เป็นไม้ล้มลุก ไม้เลื้อย และไม้รอเลื้อย ในสวนสมเด็จพระศรีฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เพชรบุรี ได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2541 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2542 โดยทำการศึกษาจากเอกสารและออกสำรวจในพื้นที่ สรรวจพบและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ล้มลุก ไม้เลื้อย และไม้รอเลื้อย ได้จำนวน 28 ชนิด จัดอยู่ใน 22 สกุล 15 วงศ์ วงศ์ที่พบว่ามีจำนวนชนิดมากที่สุดคือ Oleaceae และ Apocynaceae จำนวน 1 สกุล 4 ชนิด และ 4 สกุล 4 ชนิด ตามลำดับลักษณะนิสัยของพรรณไม้มีไม้ล้มลุก 3 ชนิด ไม้เลื้อย 13 ชนิด และไม้รอเลื้อย 12 ชนิด จากการศึกษาข้อมูลทางพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน สามารถจำแนกได้เป็นกลุ่มตามความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมนุษย์และลักษณะการนำมาใช้ประโยชน์ดังนี้ เป็นพรรณไม้ในวรรณคดี 16 ชนิด เกี่ยวกับความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรม 11 ชนิด เกี่ยวกับงานศิลปะ งานฝีมือและงานประดิษฐ์ต่างๆ 5 ชนิด ใช้ทำเครื่องหอม เครื่องสำอางและสกัดน้ำมันหอมระเหย 7 ชนิด แต่งกลิ่นอาหาร เครื่องดื่มและยา 9 ชนิด ใช้ประโยชน์จากเส้นใยและความเหนียวของลำต้น 4 ชนิด ใช้เป็นอาหาร 6 ชนิด สมุนไพร 17 ชนิด พืชมีพิษและใช้เป็นยาฆ่าแมลง 7 ชนิด ใช้น้ำยางและแทนนิน 3 ชนิด ใช้ทำอุปกรณ์และเครื่องมือใช้สอย 2 ชนิด ใช้เป็นของเล่นพื้นเมือง 2 ชนิด และให้สีย้อม 1 ชนิด ในการศึกษาครั้งนี้ได้จัดทำคำบรรยายลักษณะโดยละเอียด ระยะเวลาการออกดอก ลักษณะทางนิเวศวิทยา การกระจายพันธุ์ การขยายพันธุ์ และข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน นอกจากนี้ยังได้จัดทำภาพสีและภาพวาดลายเส้นของพรรณไม้ล้มลุก ไม้เลื้อย และไม้รอเลื้อยแต่ละชนิดด้วย ตัวอย่างพรรณไม้แห้งเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์พืช ศ.กสิน สุวตะพันธุ์ ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Taxonomic and ethnobotanic studies of fragrant flowering plants: herbaceous plants, climbers and scandents, in H.R.H. Princess Sri Nakarindra Borom Rajchonni Garden, Huai Sai Royal Development Study Centre, Petchaburi province

Aroonrat Meekijjaroenroj

Advisor : Assoc.Prof. Wiyada Thephuttee

Senior Project, Academic year 1998

Department of Botany, Faculty of Science, Chulalongkorn University

ABSTRACT

The taxonomic and ethnobotanic studies of fragrant flowering plants, including herbs, climbers, and scandents, in H.R.H. Princess Sri Nakarindra Borom Rajchonni Garden, Huai Sai Royal Development Study Centre, Petchaburi province, were conducted during June 1998 – February 1999. Twenty-eight species belonging to 22 genera, 15 families, were found. Among them, Oleaceae and Apocynaceae have the highest number of species: 4 species; all are belonging to *Jasminum* in the former and 4 species from 4 genera in the latter. They included 3 herbs, 13 climbers, and 12 scandents. These species involved in various human activities, for example: 16 species of plants were mentioned in Thai literature; 11 are related to belief and culture; 5 are used in Thai handicraft; 16 are odorous plants; 4 provide fiber; 6 are used as food; 17 have medicinal value; and 7 are poisonous plants. In this present study, full description of all species, including flowering period, ecology, distribution, propagation, photographs, illustrations and ethnobotany were provided. All voucher specimens are deposited at the Professor Kasin Suvatabhandhu Herbarium, Department of Botany, Faculty of Science, Chulalongkorn University.